

Thema van de maand April

'Voortplanting'

er wordt gesjanst

Nadat ik vorige maand het over hengstigheid heb gehad, kon ik me deze maand voorbereiden op het dek seizoen.

Izzy is deze maand naar de hengst verhuisd, en Roncette gaat over 1 maandje.

Tijd om informatie te verzamelen, en me verder te verdiepen in het thema; Voortplanting.

Het thema is verdeeld in;

- ☛ De merrie
- ☛ De cyclus van de merrie
- ☛ De vruchtbaarheid van een hengst
- ☛ Hengsten en merries samen
- ☛ Apart zetten
- ☛ combinatie met ezels

De merrie

lisa als inie minie merrietje

Als je een ezel merrie veulen hebt, heb je enige tijd geduld nodig, als je met haar een veulentje wil krijgen.

Voor een ezelmerrie is het goed, om te wachten met het krijgen van nakomelingen totdat je merrie minimaal 3 jaar is.

De jonge merrie is al op een veel jongere leeftijd hengstig, en zou dan ook bevrucht kunnen worden. Daarom is het goed om haar op tijd apart te houden van de hengst. Sommige mensen pleiten ervoor, om een jonge merrie, zelfs langer dan de 3 jaar te laten wachten met het drachtig worden. En zijn er al leeftijden van 5 jaar genoemd, dan zou de ezelmerrie pas geheel zijn uitgegroeid.

Vóór de leeftijd van 3 jaar, vergt het in ieder geval veel te veel van de jonge merrie. Ook kan een té jonge merrie, wel erg hengstig zijn, maar een daadwerkelijke dekking door de hengst totaal niet aan kunnen.

Ze zal zich dan niet makkelijk laten dekken.

Voor de 3 jaar, is een merrie zowel lichamelijk en geestelijk nog niet klaar om om gedekt te worden en later om moeder te worden.

De cyclus van de merrie

*lisa nu als jonge merrie *

Paardachtige zijn seizoensgebonden voortplanters.

Dit hangt af van de melatonine productie.

Doordat ezels een hogere concentratie aan melatonine hebben dan een paard, zijn ze minder gevoelig voor de seizoenswisselingen en heeft bijna de helft van de ezelingen ook in de winter een duidelijke cyclus.

Vanaf de leeftijd van 8-24 maanden kan een ezelmerrie een cyclus krijgen.

Deze duurt circa 23-30 dagen, waarbij de hengstige periode (zie thema van maand maart 2011) gemiddeld 5-7 of maximaal 10 dagen duurt.

De grootte van de follikel is bij een ezelmerrie te vergelijken met die van een paarden merrie. Uiteraard verschilt de grootte wel wat tussen de ezelrassen.

De follikel is rijp en er volgt een eisprong tijdens de hengstige periode van de merrie, waar bij de vruchtbaarheid het hoogst is, gedurende de laatste 2 dagen van deze hengstige periode.

De vruchtbaarheid van de hengst

Junior Hengst Fellow

Een hengstveulen kan al ongeveer vanaf 9 maanden oud, vruchtbaar zijn. Logisch dat je hiermee rekening moet houden wanneer je het hengstveulen bij (vruchtbare) merries laat lopen. Soms betekent dit dat een vruchtbaar hengstveulen ook dan bij zijn moeder weg moet.

Ook bij een hengst is het raadzaam om te wachten met hem te laten dekken tot een leeftijd van het liefste 3 jaar. Een onervaren junior dekhengst kan beter nog een jaartje wachten, voordat hij merries gaat bestijgen en bevruchten.

Vaak wordt er beweerd, dat een jong veulen hengstje, niet tot dekken of bevruchten in staat is, maar dat berust niet op een waarheid.

De dierenarts geeft aan, dat apart zetten in dit geval, uiterst wenselijk is, en legt uit waarom;

Een jonge hengst, waar de teelballen nog niet bij zijn ingedaald, kan toch vruchtbaar zaad produceren. Bij een penetratie, kan er dus toch een ongewenste bevruchting plaatsvinden.

Bij niet ingedaalde teelballen, wordt er vaak helemaal geen zaadcellen aangemaakt, soms een verminderde hoeveelheden, of zelfs afwijkende zaadcellen geproduceerd. Dit komt omdat de temperatuur in de buik, té hoog is voor een goed zaadproductie. Vergeet echter niet dat het echter wel zo is, dat je maar 1 enkel zaadcelletje nodig hebt, om een bevruchting tot stand te brengen.

Hengsten en merries samen

Oscar neem een zandbadje samen met Roncette

In de vrije natuur, het wild, bestaat een kudde uit tientallen merries, en hun veulentjes.

De samenstelling verandert natuurlijk steeds, doordat jonge hengsten hun eigen territorium moeten krijgen, met hun eigen groep merries.

Binnen een kudde, kan de hengst het hele jaar door met zijn merries paren, maar meestal vind de paring in de lente plaats.

Bij een dekking van huisdier-ezels, wordt daarom ook een dekseizoen aan gehouden, dat loopt van af april tot augustus.

Om te zorgen dat er geen ongewenste dekkingen plaatsvinden door de aanwezige hengst, kan de eigenaar er voor kiezen, om de hengst apart te zetten, of bij een ruïne, of bij 1 of enkele merries.

Een hengst kan in zo'n geval, wel wat lastig worden als hij bij 1 merrie staat. Wanneer zij namelijk bevrucht is, zal ze de hengst hardhandig van zich afschoppen.

Sommige hengsten kiezen dan eieren voor hun geld, en zullen de merrie niet langer meer lastig vallen.

Het komt ook voor dat een ervaren volwassen dekhengst té opdringerig en vasthoudend is. Wanneer hij de reeds drachtige merrie steeds lastig blijft vallen met zijn bestijgingen en pogingen om haar te penetreren.

Kan het raadzaam zijn de merrie deze onrust te besparen en haar en de dekhengst uit elkaar te halen. Het is niet de eventuele penetratie, maar juist de onrust en de stress, wat nare gevolgen kan hebben, en er een eventuele afstoting kan volgen van het embryo.

Een hengst die steeds maar wil blijven dekken, kan zich agressief gaan gedragen tegenover de merrie, hij kan bijten, met de hoeven schoppen en haar opjagen en stopt niet wanneer de reeds drachtige merrie van zich probeert af te schoppen.

apart zetten

dames en heertje apart in de wei

In sommige gevallen kan het dus beter zijn de hengst meerdere merries tot zijn beschikking te geven. Of de hengst bij de drachtige merrie weghalen. Bij meerder merries, zal de hengst zijn aandacht moeten verdelen onder de merries, en zal hij veel rustiger zijn.

Er zijn echter ook hengsten die je als een echte gentlemen kan betitelen. Zulke hengsten kunnen uiteraard bij hun merrie (s) blijven, ook al zijn ze al drachtig, totdat de geboorte tijd in zicht komt.

Het blijft raadzaam de merrie 30 dagen voor de uitteldatum bij een eventuele hengst weg te plaatsen.

Bij jonge hengsten, die nog bij hun moeder staan, of bij jonge vruchtbare merries, is het oppassen geblazen. Zodra hun hormonen hun gedrag in beslag neemt, zullen ze hun droge opspringpogingen, vervuilen tegen echte gerichte bestijgingen.

Zet ze uit veiligheidsoverwegingen toch apart.

Verder kan het uiteraard geen kwaad, als een junior hengst bij een drachtige merrie of drachtige moeder staat. Hij zal deze eventueel proberen te bespringen, maar aangezien zij drachtig is, zal ze hem bruut en duidelijk van zich zelf afschoppen. Een junior hengst zal snel snappen dat hij moet stoppen met dek pogingen. Dierenartsen geven aan, dat dit géén risicovolle situatie is voor het goede verloop van de dracht. En hengstveulen en drachtige merries hoeven daardoor niet apart gezet worden.

Combinatie met ezels

Ezels worden niet alleen met elkaar gecombineerd, maar ook met bijvoorbeeld paarden. Ook heb ik al eens van een sjezel gehoord, omdat een ezeltje met een shetland pony werd gecombineerd.

Ook is er een tijd geleden, in de Amerikaans staat Georgia een pracht van een zeldzame combinatie gemaakt, tussen een ezel en een zebra; de zebrezel.

Dit vind ik persoonlijk een geweldig mooie combinatie.

zebrezel Pipi Langkous

De meest voorkomende combinaties zijn tussen paarden en ezels. Zij zijn erg nauw aan elkaar verwant en kan er makkelijk een bevruchting plaatsvinden. De muilezels zijn kruisingen tussen een mannelijk paard, en een vrouwelijke ezel

De muildieren zijn kruisingen tussen een mannelijke ezel en een vrouwelijke paard.

Muildieren en muil ezels zijn echter zelf niet meer vruchtbaar, en kunnen zich niet voortplanten, met een enkele hoge uitzondering daar gelaten.

Daarom noemen we muildieren en muilezels, steriel.

Paarden hebben 32 paar chromosomen, en ezel hebben 31 paar.

Door de kruising, ontstaat er een oneven chromosomen paar over. $32 + 31 = 63$,

En dus kunnen er 31 paren gevormd worden, en blijft er 1 losse chromosoom over. Het heeft geen effect op het veulen wat een paard en ezel samen krijgen, dus een muildier of muilezel is volledig levensvatbaar, en zijn gezonde dieren.

Bij het produceren van hun geslachtscellen, treedt er dus wel een probleem op bij de opsplitsing, waardoor er geen levensvatbaar embryo kan ontstaan.

tijdens de 'dag van mens en dier' was er een 5 span sjezels